

Список використаних джерел:

1. Про адвокатуру і адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. Редакція від 05.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
2. Загальний кодекс правил для адвокатів країн європейського співтовариства: Міжнародний документ Європейське економічне співтовариство від 01.10.1988 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343.
3. Матвеев П. Історія адвокатури. Правовий статус адвокатури, адвокатська діяльність / П. Матвеев // Юридичний журнал. – 2013. – № 1.
4. Лахтіонова Р. Організаційно-правові форми здійснення адвокатської діяльності / Р. Лахтіонова // Адвокатське бюро. – 2013. – № 1. – С. 16–20.

Коваль Тетяна Олександрівна,
студентка гр. БП-1-16
Кулак Наталія Валеріївна,
к.н. з д.у., доцент кафедри
приватного та публічного права
факультету підприємництва та права
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

УДК 347.965.6

ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ, ПОВНОТИ ТА СВОЄЧАСНОСТІ НАДАННЯ АДВОКАТАМИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПЕРВИННОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної первинної правової допомоги здійснюється комісією, яка діє на основі Положення «Про Комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги» від 17.12.2012 р.

Комісія з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги (далі – Комісія) є постійно діючим колегіальним органом, який утворюється радою адвокатів регіону
Комісія підконтрольна та підзвітна раді адвокатів регіону.

Значної уваги заслуговує питання про розмежування юрисдикцій та повноважень між Комісією з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги (далі – Комісія), кваліфікаційно-дисциплінарною комісією адвокатури (далі – КДКА) та центрами з надання БВПД.

Представляється, що при розмежуванні юрисдикції КДКА та Комісії слід виходити з того, що надання неякісної, несвоєчасної чи неповної

правової допомоги є порушенням обов'язку адвоката з огляду на приписи загальних актів, що регламентують адвокатську діяльність (ст. 21 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», ст. 11 Правил адвокатської етики від 17.11.2012 р.) незалежно від сфери надання допомоги. Стандарти якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному процесі скоріше встановлюють технологічну схему, яка не конкретизує Правила адвокатської етики, а погіршує їх, позбавляючи гнучкості та віддаючи переваги обсягу роботи перед зваженістю та послідовністю позиції, її відповідності інтересам клієнта. Однак, зазначені Стандарти не є власне предметом цієї дискусії. При цьому не викликає сумніву, що надання неякісної, несвоєчасної чи неповної правової допомоги – це дисциплінарний проступок. Відповідно, матеріально-правові підстави діяльності КДКА (дисциплінарного провадження) та Комісії (назвемо її діяльність провадженням по оцінюванню якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги) співпадають.

Порівняння процедурних аспектів порушення дисциплінарного провадження та провадження по здійсненню оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги пов'язане із визначенням суб'єктів звернення (скарги), вимог до її форми та змісту, компетенції КДКА та Комісії, наслідків провадження. Виходячи з чинного на сьогоднішній день нормативно-правового регулювання слід відмітити наступні положення: до КДКА зі скаргою може звернутися будь-яка особа (ст. 36 ч. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»); звернутися до Комісії мають право органи місцевого самоврядування та орган (установа), уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги (ст. 25 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»).

Отже, провадження по здійсненню оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги – інструмент, використання якого залежить виключно від органів місцевого самоврядування та органів (установ), уповноважених законом на надання безоплатної правової допомоги.

Вимоги до форми і змісту скарги до КДКА досить детально регламентовані (п. 14 Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність), в той час як вимоги до звернення до Комісії не визначені.

Підстави для застосування процедури оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги в законодавстві не встановлені. У відповідності до ч. 2 ст. 25 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» «оцінка якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної первинної правової допомоги здійснюється за

зверненням органів місцевого самоврядування, а безоплатної вторинної правової допомоги – за зверненням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги, комісіями, утвореними для цієї мети радами адвокатів регіонів.» У Положенні Національної асоціації адвокатів України «Про Комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги» підстави звернення до Комісії також не визначені (Положення «Про Комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги» від 17.12.2012 р.).

Однак, Порядком звернення центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги до комісій з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги, затвердженим Наказом Координаційного центру з надання правової допомоги № 135 від 6 квітня 2015 р., встановлено наступне: «центр звертається до відповідної комісії з якості: у разі отримання скарги на дії адвоката, в якій особа зазначає недоліки захисту (неякісна, неповна або несвоєчасна допомога, надана адвокатом за дорученням центру) і яка не може бути розглянута в межах повноважень центру; за наявності обґрунтованого припущення щодо ризику неякісного, неповного або несвоєчасного надання правової допомоги адвокатом за дорученням (дорученнями) центру, за дорученням Координаційного центру з надання правової допомоги». Очевидно, що друга підстава може підлягати безмежно розширеному тлумаченню. Акцентуємо увагу на тому, що ініціатива в разі застосування другої підстави виходить суто від Центру, за відсутності скарги з боку клієнта.

КДКА має повноваження, пов'язані із попередньою оцінкою скарги як такої, що не відповідає встановленим вимогам – «Заява (скарга), оформлена без дотримання зазначених вимог, подана за межами строку притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності або така, що не містить відомостей про зміст дисциплінарного проступку адвоката, без викладу обставин, якими обґрунтовуються вимоги заявника (скаржника) та зазначення доказів, що підтверджують кожну обставину, повертається заявникові (скаржникові) з відповідними роз'ясненнями, не пізніше десяти днів від моменту її надходження» (п. 15 Положення «Про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність»). Натомість жодних вимог до звернення до Комісії не передбачено.

Строки притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності обмежені одним роком з моменту вчинення проступку. Скарга, подана за межами строку притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності повертається заявникові (скаржникові) без розгляду. Відповідних часових обмежень для діяльності по оцінюванню якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги немає.

Дисциплінарне провадження передбачає права адвоката на участь в розгляді, надання доказів, оскарження прийнятих рішень тощо.

Провадження по оцінюванню якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги не містить аналогічних гарантій.

Це лише окремі, найбільш вагомі риси відмінності власне процедури розгляду скарги в порядку дисциплінарного провадження та в порядку провадження з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги.

Важливим є те, що діяльність з оцінювання, поза сумнівом, пов'язана із втручанням в адвокатську таємницю. Однак, ч. 4 ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» звільняє адвоката від обов'язку зберігати таємницю «у разі пред'явлення клієнтом вимог до адвоката». Такого звільнення немає в разі ініціації провадження по оцінці Центром, і це було б несправедливим по відношенню до клієнта. Однак, чи справедливо це по відношенню до адвоката? Згідно з діючими на теперішній час приписами Центру ініціювати діяльність по оцінюванню, керуючись наявністю «...обґрунтованого припущення щодо ризику...» можна, а адвокату спростувати ці припущення посиленням на факти заборонено, бо ці факти, скоріше за все, становлять адвокатську таємницю.

Висновок.

Отже, адвокат в процедурі оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги є практично беззахисним. Відповідно, провадження по оцінюванню якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги – інструмент, доступний тільки державним органам, без належних гарантій щодо підстав, форми і порядку його порушення, забезпечений обов'язком Комісії розглянути усі відповідні звернення. Модель діяльності по оцінюванню якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги не відповідає демократичним стандартам, не забезпечує правової визначеності та справедливості процедури.

Список використаних джерел:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – № 27. – Ст. 282.
2. Про Комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги: Положення від 17.12.2012 р.
3. Правила адвокатської етики від 17.11.2012 р.
4. Про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність: Положення від 30.08.2014 (зі змінами від 30.07.2015).
5. Гаррис Р. Школа адвокатури. Руководство к ведению гражданских и уголовных дел / Р. Гаррис; пер. с англ. П. Сергеич. – Изд. 2-е. – М.: Изд-во СГУ, 2010.
6. Масюк В. Секреты практической юриспруденции / В. Масюк. – Харьков: Право, 2012.

7. Рагулин А. В. Понятие и система института профессиональных прав адвоката-защитника / А. В. Рагулин // Государство и право. – 2013. – № 11.

Корниенко Максим Тимурович,
студент гр. МзП-17
Науковий керівник: Олійник А.Ю.,
к.ю.н., проф., професор кафедри
приватного та публічного права
факультету підприємництва та права
Київського національного університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

УДК 342.5

РЕФОРМУВАННЯ СУДІВ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

Вступ. Україна як правова держава від початку незалежності спрямовувала свою діяльність на вдосконалення національного законодавства шляхом скасування неактуальних норм права, їх зміни або прийняття нових. Протягом останніх років увага законодавця зосереджувалась на проблемах, які виникають під час здійснення судочинства. Оскільки Україна взяла курс, спрямований на максимальне наближення українського законодавства до вимог і стандартів європейських країн з метою євроінтеграції, то очікуваним і доцільним є актуалізація приписів закону, що регулюють питання судоустрою та статусу суддів. Концептуальні засади, напрями й тенденції еволюції судової влади стали об'єктом дослідження таких учених, практичних фахівців, суддів, як: В. Маляренко, О. Костенко, В. Онопенко, М. Оніщук, М. Орзих, В. Тертишник та багатьох інших. Дослідженню проблем здійснення судової реформи в Україні приділено увагу вітчизняних науковців: О. Бандурка, О. Банчук, М. Іоффе, М. Квасневська, І. Коліушко, К. Колісник, С. Кулик, Р. Куйбіда, О. Михайленко, М. Оніщук, Н. Сиза, В. Сташис, О. Терлецький, В. Шишкін, П. Шумський та ін. Проте на сьогодні існує нагальна потреба ефективного реформування всіх ланок судової системи України, а відмінність поглядів полягає в обранні певного методу такого реформування.

Основний матеріал. Указом Президента України №276/2015 від 20.05.2015 р. була затверджена «Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки», яка серед першочергових реформ визначила проведення судової реформи. Це стосується і тих доленосних для судової системи та практики судочинства змін, які стали нагальними з прийняттям Верховною Радою України 02.06.2016 р. законів України: «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», «Про судоустрій і статус суддів», «Про органи та осіб,